

“ఇంకా ఎంతసేపు పడుతుంది?” కాస్తంత విసుగ్గా అడిగింది కష.

“ఎంతా ... మరో పావుగంట” ఓపిగా చెప్పాడు భాస్కర్.

‘నూజీదూ-విలారు’ బస్సు వచ్చని పాలల గుండానూ, మామిడితోటల మధ్యనుంచీ సాఫీగా సాగిపోతోంది. అయినా గత ముప్పై గంటలుగా ప్రయాణంచేసే పుండలవల్ల కషకు చిరాకు చిరాకుగా అనిపిస్తోంది. దానికోసం బస్సు రేవులోపు ఎర్రదుమ్ము ...

“హాయిగా విజయవాడ మంచి ట్యాక్సీ చేసుకొని వచ్చేదామంటే వివలేదు మీరు. బాబుకు ఇలాంటి ప్రయాణాలు అలవాటలేదని తెలుసు గదా” నిష్కారం ధ్వనించింది కష గొంతులో.

మావమే మంచిదనిపించింది భాస్కర్కు.

అసలు ఈ ప్రయాణమంటే కష అంతగా ఆసక్తి చూపించలేదు. పట్టణాల్లో పుట్టిపెరిగి దిల్లీలో స్థిర పడిన ఆసెకు పల్లెటూళ్లంటే అదేరకమైన భయం. మోటుతనాలకూ, మూర్ఖత్వాలకూ అవి ప్రతీకలని అమె అభిప్రాయం.

హైస్కూల్ రోజులన్నీ వల్లెముక్క గడిపిన భాస్కర్కు మాత్రం గ్రామాల్లోకి వెళ్లడమంటే ఎంతో ఇష్టం. కలుషితంగాని ప్రకృతి, పురితలలు వేయని వాగిరికతా పల్లెటూళ్లలో ఇంకా మిగిలివున్నాయని ఆతని నమ్మకం. చిన్నతనమంతా గడిపిన చింతలపల్లి వెళ్లాలనీ, ఆ ప్రాంతాల్ని కరువు దీరా కలదిరగాలనీ, తామెంతగానో అభిమానించే వారాయణ కుటుంబంతో ఓ వారంరోజులు గడపాలనీ తహతహలాడాడు. పెళ్లయిన దగ్గర్నుంచీ కషతో వెళ్లొద్దాం అంటూనే వున్నాడు. ప్రతిసారి ఏదో ఒక కారణం చూపించి వాయిదా వేయించేది. ఈసారి ఏ కారణమూ కనబడక ఒక్కోకొక్క తప్పలేదు. బాబుకు దసరా సెలవలరాగా కషతో తెలపవల్సింది బయలుదేరినాడు భాస్కర్.

చింతలపల్లి వీధులు కనిపించింది. ఊరిమొగలో హైస్కూల్, చింతలపల్లి గ్రంథాలయం కనిపించాయి. ‘వారంరోజులపాటు ఈ కుగ్రామంలో ఎలా గడుస్తుంది?’ అని బెంగపడింది కష.

** ** *

“రండి రండి. ఇంకా భోజనం వేరేదాకా రావే మోసని భయపడుతున్నాం” ఎరురొచ్చింది జ్యోతి. అన్నదే కురిసిన అకాల వర్షానికి రోడ్డున్నీ బురదమయం అయ్యాయి. చెవులు చేతబట్టుకొని అడుగులు తూచితూచి వేస్తూ రావలసివచ్చింది. రోడ్డుకింత అదృష్టంగా వున్నాయో...

“ప్రయాణం బాగా జరిగిందా” అడిగింది జ్యోతి.

అమెను పరీక్షగా చూసింది కష. కొంచెం మూల తీరం. వెలిసి వెలియని జాట్లు. దమ్మిడి అంత కుంకుమతోట్టు. సాదా చీర. వేలుముడి. అసలు వయసుకున్నా వదేళ్లు పెద్దగా కనిపించడంలేదా? జాగ్రత్తగా కాపాడుకోవడం తన చేతకరమని తీరం ముందూ జ్యోతి మరి అమ్మమ్మలా వుండనిపించింది కషకు. అనిపించడమేమిటి ... పోయిన ఏడాది నిజంగానే అమ్మమ్మ అవలేదా?

“బావ్వురా ... పెళ్లలో చూశారుగదూ వన్ను - గుర్తుపట్టారా? మనవరాలెలా వుంది?” పలకరించింది కష.

తలమకొంటేనే విచిత్రంగా అనిపిస్తోంది. జ్యోతి మహా అయితే తనకన్నా నాలుగేళ్లు పెద్దదేమో. తమ బాబుకు ఇంకా అయిదు నిండనే లేదు. ఆవిడ అన్నదే అమ్మమ్మ అయిపోయింది! అవును మరి పల్లెటూరు బాణీలో పడకపోతే పెళ్లిళ్లు చేసేస్తే ముప్పై ఆరు నిండేలోగా అమ్మమ్మలవడంలో ఆశ్చర్యమేముంది? తన అదృష్టం బావుంది నాన్న గారు ఎవ్వరికీ అయ్యి ఉండొగలో చేరినరకూ పెళ్లిగురించి బలవంతం పెట్టలేదు. ఇరవై ఆరేళ్లు నిండిపోయాయని అమ్మ గగ్గోలుపెట్టినా చివరికి తను ఎంత చక్కగా జీవితంలో స్థిరపడగలిగింది! తనతోపాటి తన కంటపేసే పనిచేసే ఇంజనీరు భర్త, దిల్లీలో సాంత ఇల్లా, అన్ని ఆదునిక గృహోపకరణాలూ, ఓ మారుతీకారూ, ఓ ముద్దుల బాబూ - సాటివాళ్లంతా తనను చూసి అమాయకడం లేదా? తనూ ఈ పల్లెటూళ్లలో వుండివుంటే ఈసాటికీ జీవించడం చాలించి అమ్మమ్మ అవతారం ఎత్తి వుండేదేమోగదూ!

ఒళ్లు జలదరించింది కషకు.

జ్యోతివచ్చి ఇల్లు చివరమైన అవరణలోనే వున్నా పీడరచీరగా వుంది. నిడుపాటి ప్రచారగోడ దాటి

రోపలికి అడుగుపెట్టగానే మారునానవేసే పకుపు లపాక, ఎడమవైపున గడ్డివాములు. ఓ ఇరవైగజాలు ముందుకెళ్తే జీర్ణావస్థలో వున్న పెద్ద మందువారోగిలి. ఇల్లు పెద్దదే. పదిగదులుండవూ?!

“వచ్చేండు. ఎవడో వందేళ్లనాడు కట్టిన ఇల్లు. ఎవరో జమీందారుగారిదట. మా మామగారు కొన్నారు వాళ్ల దగ్గర...” వివరించింది జ్యోతి.

కబురు తెలిసిన వారాయణ పక్కమన్న మిరప తోటలోంచి పరుగుపరుగున వచ్చాడు. ఈయనేనా వారాయణ?!

భాస్కర్ మాటలబట్టి, వారాయణ ఉత్తరాలు

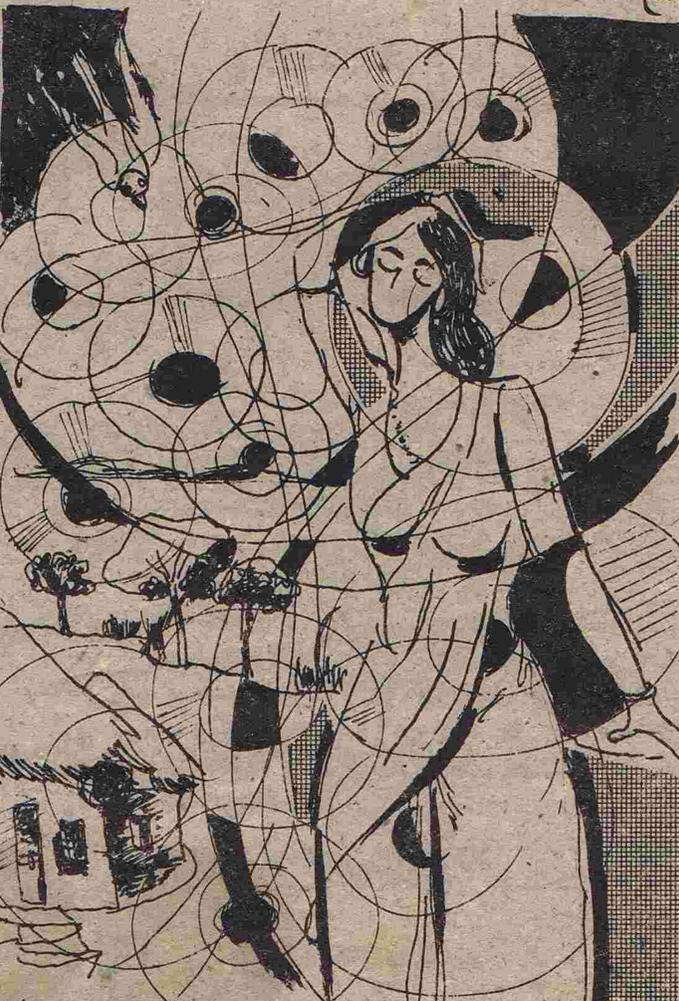
ఏవిటో ఇవన్నీ తెలిసి తెలియని తెలుగు వస్త కాలు. శ్రీశ్రీ సంపుటాలు. కుటుంబరావు సాహిత్యం. అరుద్ర రాసినదట-సమగ్రాంధ సాహిత్యం-వద మూడు సంపుటాలు. మరోపక్క హైదరాబాదు బుక్ షాపువారివట-చాలా వస్తకాలు.

ఒక్కటి సరదాగా చదువుకోవేమి కనిపించడం లేదు!

“ఉఫో .. లేచావా” కాఫీతో వచ్చింది జ్యోతి. “వుస్తకాలన్నీ ... మీ ఊరి లైబ్రరీ ఇక్కడ వుంటోందో?”

“అహ! ఇది మా సొంత గ్రంథాలయం”

నవ్వోదమరె దాసరి ఆమరేంద్ర

AKBAR

చూసి ఆతని గురించి ఎంతో ఊహించుకొంది కష. సప్తగా, అర్థకంగా, నీరుచుట్టల్లో అచ్చం పల్లెటూరిబెతులా వున్న ఈయనంటే భాస్కర్కిందుకో అంత ఇది! సాచికిళ్లవాడు హైస్కూల్లు అవగానే దిగ్గిలజోటికి పోకుండా తాంబిసేతన వెళ్లి చిత్రకళ వెర్చుకొని వచ్చాడని విని ఆయన గురించి ఏవేవో అనుకొంది. బహుశా ఆ చిన్నతనపు చేష్టలన్నీ వయసుతోపాటే నడుమజిగివట్టువచ్చాయి. మొత్తానికి ఈ వారాయణగారి ఆహ్వానలేఖా పరంపర వున్నమా అని ఈ పల్లెటూళ్ల తామిలా చిక్కడిపోయాడు...

“ఏం ఊరో, ఏం మనుషులో” అప్రయత్నంగా గొణిగింది కష. ఆది భాస్కర్కు వివవడింది. చుక్కలనంటమన్న అనహవాన్ని అతికష్టమీద అణచగలిగాడు. అసలు అంత అవాసకంగా వున్న కషను పట్టి బలవంతానా తీసుకురావడం పొరపాటిమోసనిపించింది.

** ** *

ఆది ఏదా మెలుకునా? ఒక్కక్షణం అర్థంగాలేదు కషకు.

చుట్టూ చూసింది. చవుడుబారిన సున్నపుగోడలు. పైన చేపదేరిన టీకుదురాలు, పెంకుల పైకన్న

అవునుగదూ. తాము చింతలపల్లి వస్తేకాదు గదూ! భోజనం చెయ్యగానే చక్కని నిద్రపట్టేసింది. టైమెంతో? నాలుగయివుంటుందా?

అవునూ ... నాలుగవేపులా గోడలకు బాబులుగా ఆనించినవేమిటనీ?

వుస్తకాల చెక్కీ ఆరలు! ఎన్ని వుస్తకాలో!! దగ్గరకు వెళ్లి పరిశీలించింది. తనకు వుస్తకాలు వదిలే అలవాటు తప్పింది. కాలేజీలో ఇంగ్లీషు వలెలు తెగ చదివేది. ఇప్పుడు టైమేదీ?

“ఇన్నా! అన్నీ మరి రిసెర్చి వుస్తకాలా వున్నాయి”

“నిజమే! నాకూ, వారాయణకూ కాలక్షేపంవు వుస్తకాలమీద. ఆసక్తి పోయింది. ఈ సీరియస్ వుస్తకాలతోనే సరిపోతోంది.”

“ఈ పల్లెటూళ్లలో వుస్తకాలు ఎలా దొరుకు తున్నాయి? మా దిల్లీలో తెలుగు వుస్తకాలు కనబడమన్నా కనబడవు.”

పోస్ట్మాన్ అతికిడి వినిపించింది. వరందాలోకి వచ్చారు. రెండు ఉత్తరాలు, రెండు పత్రికలు, రెండు వుస్తకాల పార్శిట్లు.

యశోధరా వగవెందుకే, నీలిమేఘాలు. “ఎవరో స్త్రీవాద కవులూ?”

అక్కర్యంగా చూసింది జ్యోతి.

“అర! ముప్పింతవరకూ మన తెలుగుదేశంలో ఐదారేళ్లుగా ప్రభంజనంలా వీసోన్న స్త్రీవాద కవిత్వం గురించి వివలేదా? ఈ వుస్తకాలమీద ఎంతో చక్కని నమీకలు వచ్చాయి. అవిచూసి వెంటనే లెస్సించాను.”

పల్లెటూళ్లలో వుండి అన్నన్న వుస్తకాలను జ్యోతి ఎలా సేకరించిందో అర్థమయింది కషకు.

“మీరు ఇలాంటి పత్రికలువదువుతారా?” ఓ ముఖచిత్రం చూసి సిగ్గుతో అడిగింది.

“తప్పదండీ. నీటిలో అడపాదడపా ఆణిముత్య లాంటి రవవలు వస్తున్నాయి. అవి చదువుకోవడం ఇష్టంలేక భరించవలసి వస్తోంది”

“తెలుగులో పత్రికలు ప్రస్తుతపట్టాయని విన్నాను నిజమేనా?”

“నిజమే. వెర్రితలలు నేసోన్న మూట నిజమే. కానీ ఓ మంచి కబురు చెప్పనా? ఈ రోజుల్లో కూడా కనీసం పది అతిచక్కని పత్రికలు వస్తున్నాయి. అవి చాలు మనలాంటివాళ్లకు.”

“పది మంచి పత్రికలూ?” వమ్మలేవట్టు అంది కష.

“అవును. ఆ పట్టిక చెప్పే విన్ను విసిగించమనానీ పద ... ఇవారే సాయంత్రం మా తోటఇంట్లో మహిళామండలి సమావేశం వుంది వెళదాం”

పదపాటా లేనివాళ్లంతా చిట్పాటి అని, లేడిస్ క్లబ్బులనీ ధనాస్నీ, కాలాస్నీ దుబారా చెయ్యడం దిల్లీలో ఉపకు అనుభవమే. తనకు తన ఉద్యోగానికీ ఎక్కడలేని సమయమూ చాలదు. అంచేత మహిళామండలం వెంబడి తిరిగి నీలే వుండదు.

అయినా ఆ జాడ్యం వగలంమంచి పల్లెటూళ్లకూ సాకిందన్నమాట. తనకీవారమంతా ఎలానూ పని పాలాలేదుగదా - వెళితేపోలా?

** ** *

బయట మంచి సాదాసీదాగా కనిపించిన మాయి డిటెయిల్ రోపలికి అడుగుపెట్టగానే అక్కర్యంలో ముంచెత్తింది.

వుట్టిగా పచ్చగా బారులు తీరి వున్న మామిడిచెట్టు - పది ఎకరాలట. చెట్లకింద వచ్చని పచ్చిక. చెట్ల వరసల మధ్య పూల మడులు. ఓ మూల వెదురుపాదలు. మరోపక్క ఎర్రనివూలతో నిండిన మోడుగచెట్టు. కింద పచ్చికమీద రాలిన మోడుగ పూలు పచ్చని రత్నకంబలిన గుర్తుచేస్తున్నాయి.

ఈశాన్యం వున్న తోటఇల్లు రెట్టింపు అక్కర్యం కలిగించింది.

తోటఇల్లు అంటే ఏదో పూరిపాక అయివుంటుం దనుకొంది కష. అంత అద్భుతంగా వుండగలదన్న తలపేకలగలేదు.

దగ్గరగా వున్న రెండు గుస్తమామిడిచెట్ల మధ్యన ముద్దుగా ఆమరివుండే రెండుగురుల చెక్కీ ఇల్లు. ఒకటి కూర్చుని కలుగడాకొనే గది. రెండోది పడగగది. పైన నీలిరంగు ఆప్టెఫ్రాస్ రేకులు. తాన వుడవుడో హిమాలయసానువుల్లో గడిపిన మూడు వక్షతాల హోటలువారి కాటిజీ గుర్తొచ్చింది కషకు.

కానీ ఆ తోటఇల్లు రెండుగురులకీ పరిమితంగా లేదు. ఆ చెక్కీ ఇల్లుచక్కనే ఓ చిన్న ఇటుకలగది. అది పంటిల్లట. గానీన్నప్పు కొద్దిసాటి సాతలు.

ఓ గుస్తమామిడికింద సీమెంటుతో చేసిన మేజాలు. చుట్టూ ముచ్చటగా అమర్చిన అచ్చు పోసిన పాస్టిక్ కుర్చీ సీట్లు. ముందు సీమెంటుతో కుర్చీపెట్టిన దిమ్మలు కట్టి వాటిమీద ఆ కుర్చీసీట్లను తావడంచేశారు. అది భోజనలగడి!

రెండో గుస్తమామిడికింద మేజాలు లేకుండా మరో పది తావడపు కుర్చీలు. అది ద్రాయింగ్ రూం కాబోలు!

తోటలో వున్నంతసేపూ - వర్షానికి, నిద్రకూ తప్ప ఈ చెట్ల క్రింద కుర్చీలో కూర్చుని ఊసు లాడకొంటూ గడుపుతారుగాబోలు. అప్పుడప్పుడు మిత్రభ్రందంతోనూ, వారానికోసారి వారాయణా, పిల్లలతోనూ వచ్చి గడుపుతుందట జ్యోతి.

అనుకోకుండా అసూయపుట్టుకొచ్చింది కషకు. ఇంత చక్కని ప్రదేశంలో ఓ సాయంత్రం గడవడమే అద్భుతంగా తాను భావిస్తోంటే ఈ ప్రశాంతతను శాశ్వతంగా పొందగలిగడం ఎంత గొప్ప అద్భుతం! అసలు ఈ అందమూ ఆనందమూ అప్రయత్నంగానే సమకారాయ జ్యోతికి? పరిసరాలను అభిరుచు లకు అనుగుణంగా మార్చుకోడానికి ఆవిడ ఎంతగా శ్రమించిందోగదా! అసలు అన్న ఆహ్లాదాలకూ అనుసంధానమిందువు మనస్సుగదూ?!

** ** *

ఖచ్చితంగా అయిదుగంటలకు బిలబిలా వచ్చి వేరారు మహిళామండలి సభ్యులు. అంతా కలసి ఎనిమిదిమంది. పరిచయాల తర్వాత చర్చలు మొదలయ్యాయి.

తాము వదువుతోన్న పాలసేకరణ కేంద్రాన్ని మరింత పటిష్టం ఎలా చెయ్యాలో చర్చించారు. తాము ఆరంభించాలనుకొంటోన్న పట్టు పరిశ్రమ రోపి సాధక భాదకాలను ఆలోచించారు. తమ కుటుంబకేంద్రంలోంచి విజయవాడ రిడీమేడ్ దుకాణాలకు సంపుతోన్న పిల్లల స్పాస్నీ దుస్తులకు మరికాస్త మంచి ధరలు ఎలా సాధించాలో చర్చించారు. వర్తమానం దగ్గరి లేని పనివారి కలా నైపుణ్యానికి విస్తృత ప్రదానాన్ని, ఆర్థిక పునాదినీ ఎలా సాధించాలో ఆలోచించారు. దానికోసం తమకు తెలిసిన హైదరాబాదు, మద్రాసుల్లోని పరిచయస్థుల సహాయాన్ని ఎలా పొందాలో చర్చించారు. రానున్న సంక్రాంతి రోజుల్లో తమ మహిళామండలి వార్షికోత్సవంకోసం ఎలాంటి సాంస్కృతిక కార్యక్రమాన్ని రూపొందించాలో ఆలోచించారు. ఊళ్లో వర్షం పడి

పడగానే బురదవరదలు ముంచెత్తే రహదారులను ఒకదారికి తేవడం గురించి చర్చించారు.

చర్చలన్నీ పక్కదండీగా సాగాయి. ఓ మంచి సారి శ్రామిక సంస్థవారి బోర్డుమీటింగులోలా సాగాయి. అలా అని చర్చల్లో చేణుకులకూ చమత్కారాలకూ రోటులేదు.

ఉత్సాహం పుట్టుకొచ్చింది కషకు “ఇవన్నీ ఆలోచనలేనా ఏమన్నా పనికూడా సాగుతోందా?” ప్రశ్నలో అనుమానంకన్నా జిజ్ఞాసే ఎక్కువ ధ్వనించింది.

“జ్యోతిగారి పుణ్యమా అని గత ఐదారేళ్లుగా మాకు క్షణం వీరికలేదు” ఉత్సాహంగా వివరణ మొదలెట్టిందో పెద్దావిడ. “అంతకుముందు రోజు ఎలా గడపాలో తెలిపేదీగదూ. ఇప్పుడు రోజు ఎలా గడుస్తోందో తెలియడంలేదు.”

“పోయిన ఏడాది-కుట్టు కేంద్రాల ద్వారాగాని వుండి, పాల కేంద్రాలద్వారాగానివూ- వలల్లె లక్షల వ్యాపారం చేశాం. మనీషీకి వలల్లెవేల ఆదాయం. ఈ ఏడాది మా లక్ష్యం ఏల్లె లక్షలు. ఇహ లక్షలతో సంబంధంలేని లక్ష్యాల సంగతి సరేసరి!”

మనీషీకి వలల్లెవేలా? దిగ్గిలా ఉద్యోగాలూ తెలియని ఈ పల్లెటూరి అడపాళ్లు తలా ఒక వలల్లెవేలు సంపాదించడమే! రోజులా కాలవ్యయం మధ్య కేందామీదా పడే తనలాంటివాళ్లు ఇంతకన్నా గొప్పగా ఏం సంపాదిస్తున్నట్టు? అసలు చక్కా ఉద్యోగాలకూ ఇలా అందరూ కలసి వ్యాపకాలను కల్పించుకొని కాలాన్ని అర్థవంతంగా గడవడానికి లేదా ఏమిటి? ఏవో అన్నప్పైస ఆలోచనలు.

ఏవో తెలియని చిక్కుమడులు. అసలు అడుగుక జీవనవిధానమంటే ఏమిటి? - అన్న మోగిలమైన ప్రశ్న.

“బావంది. మరి స్త్రీ స్వేచ్ఛకోసం ఏమన్నా చేస్తున్నారా?”

ఈసారి జ్యోతి కల్పించుకొంది “మా పుట్టిలో మహిళాభ్యుదయం అంటే ముందు మమ్మల్ని మేము పరిదిద్దుకోవడం. నగలు అడపాళ్ల ఆలోచనా విధానంలోనూ అలవాట్లలోనూ ఎన్నో అవసర్య ధోరణులున్నాయి. వాటికి మల్లా అనేకానేక సాంఘిక ఆర్థిక కారణాలున్నాయి. ఆ కారణాలను అర్థం చేసుకొని ఆ రోపాలను గ్రహించుకొని మాకు తోచిన రీతిలో మమ్మల్ని మేము పరిదిద్దుకొని ముందుకు సాగాలని మా ఆలోచన. ఆ తర్వాత మా శక్తిమేర పరిసరాలలో కూడా ఎంతోకంత మార్పు తేవాలన్న ఆశ వుంది మాకు”

ఆ సంస్కరణవాదంలో ఎక్కడో ఏదో లోపం ధ్వనించింది కషకు. కానీ కళ్లముందు కనిపిస్తోన్న పరిణామాలను విస్మరించడమేలా? అడపాదడపా అడపాళ్ల బానిసత్వం గురించి ఊపిరితిత్తులు ఆలసిపోయేలా కనవ్యాసాలు దంచే తనలాంటి వాగిరిక యువకులలో మాత్రం ఏమంత భావన వ్యక్తం వున్నట్టు? అసలు తమది వేలవిడిచిన సాము ఏమో!!

** ** *

తెల్లవారుము. ఎక్కడో కోడికూత.

క్రున్నప్పమనాటి చందమామ కిటికీలోంచి చిరు నవ్వులు చిందిస్తున్నాడు. చిరుగాలికి పెరిటిలోని కొబ్బరిచెట్టు లయబద్ధంగా తలలు ఊపుతున్నాయి. ఇంటికి పొలాలకూ మధ్యన వున్న చిన్న కొలవలోని కలువలు వెన్నెలలో నూడముచ్చటగా వున్నాయి. ఇలాంటి దివ్యమందియల్లోనేగదూ దేవకవైతలు విహారాలకు భూమికి దిగిపెచ్చారని కవులు అతియోక్షించేదీ?!

మనను పరవశంతో విడిచింది. ఏద్ర విడిచిడివి స్థితిలో కష ఆ కిటికీలోంచి జగత్తును చూస్తూ వుండిపోయింది. భాస్కర్ను లేపుదామా అని పించినా మల్లా ఆమాత్రపు అతికిడిని కూడా భరించలేవనిపించింది.

అరగంట గడిచింది. కిటికీలోంచి అదే వెలుగు. కానీ చందమామ సాటిపోయి వున్నాడు. అది వెలుగా వెన్నెలా? నిజమే. అవి ప్రాతఃకాంతిలో వెన్నెలను వెలుగురోజులు జయించేశాయి.

మరోకొంతా గడవాలిగదూ మల్లా ఇలాంటి ఉపసంధ్యను అనుభవించడానికి ...

చక్క గదిలో అతికిడి. జ్యోతి లేచివట్టుంది.

హాత్యుగా సెలయేటి గలగలలా సీతారు శబ్దం. ఆ వెంట తలలా ... ఆపైన అతి మధురంగా, అప్రయత్నమైన బాణీలో సాదాతోన్న గలంలలో? పాట ముగిసింది. కానీ మరోసారి, మూడోసారి,

మిగిలా 13 వేబీలో

